

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ПРАКТИЧНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Власова М.Н.

“ 27 ” серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВКПП 2.2.6. Спецпрактикум з вікової та педагогічної психології

Освітньо-професійна програма Практична психологія

Спеціальність 053 Психологія

Факультет філології та масових комунікацій

2020 рік

Робоча програма Спецпрактикум з вікової та педагогічної психології для студентів ОПП Практична психологія спеціальністю (напрямом підготовки) 053 Психологія

Розробник: кандидат психологічних наук, доцент Стуліка О.Б.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри практичної психології

Протокол від “ 27 ” серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри практичної психології Варшава Л.А.
(Варшава)

“ 24 ” серпня 2020 року

© МДУ, Стуліка О.Б.

© МДУ, 2020 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів - 6	05 соціальні та поведінкові науки	Вибіркова	
Модулів: 4	053 Практична психологія	Рік підготовки : 4	
Змістовних модулів:6	Освітній ступінь: «бакалавр»	Семестр	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____		7-й	8-й
		Лекції	
Загальна кількість годин: 180	Семінарські заняття		
	16 год	16 год	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних –2 самостійної роботи студента -2,45	Самостійна робота		
	59 год	59 год	
	Індивідуальні завдання:		
	18год	18год	
	Вид контролю:		
	залік	залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення курсу: надати знання з практичних основ застосування стратегій, методів та методик за різними векторами досліджень у віковій та педагогічній психології, а саме готовність до навчання в школі, психологічний супровід дитини у системі інклюзивної освіти, особливості роботи з педагогічним колективом; допомогти орієнтуватися у новітніх теоріях вчених-психологів; продовжити розвиток психологічних знань, отриманих студентами в курсах загальної, вікової, педагогічної, соціальної психології та психології особистості.

Завдання курсу: формувати спеціальні знань та навичок з оволодіння методологічними, теоретичними і конкретно-методичними принципами роботи психолога з дитиною з особливими освітніми потребами, з дитиною, що не готова до шкільного навчання, з педагогами та батьками в умовах роботи психолога у загальноосвітньому закладі; дати уявлення про сучасні напрями розвитку вікової та педагогічної психології; вчити використовувати практичні методи дослідження вікових особливостей розвитку особистості на різних вікових етапах; ознайомити з практичними методами дослідження у роботі з педагогічним та батьківським колективами.

Місце навчальної дисципліни в освітній програмі: дисципліна є вибірковою дисципліною професійної підготовки здобувачів ОС «Бакалавр» ОП «Практична психологія». Вивченню дисципліни «Спецпрактикум з вікової та педагогічної психологія» має передувати отримання здобувачами знань з наступних дисциплін: «Загальна психологія», «Диференційна психологія», «Вікова психологія», «Педагогічна психологія», «Психологія спілкування».

Передумови для вивчення дисципліни. На сучасному етапі розвитку суспільства реформування системи освіти зумовлює потребу у підвищенні наукової і практичної підготовки фахівців. Майбутній психолог, щоб відповідати вимогам сучасної системи освіти, потребує розвитку психолого-педагогічної компетентності. Щоб зрозуміти і засвоїти великі надбання в

галузі української та зарубіжної педагогічної та вікової психології, необхідно використовувати теоретичні знання при виконанні спеціальних завдань, психолого-педагогічних ситуацій, апробації методик та поясненні їхніх результатів, що підвищить психолого-педагогічну підготовку спеціалістів. Практикум допоможе знайти зв'язок теорії з практикою, що надасть віковій та педагогічній психології прикладного характеру.

Результати навчання. Згідно з вимогами освітньої програми здобувачі вищої освіти мають набути наступні компетентності:

Загальні: Здатність діяти громадянські свідомо на основі загальнолюдських ціннісних орієнтирів, вміти застосовувати основні принципи функціонування сучасного суспільства сталого розвитку та його соціальних інститутів в умовах ринкових відносин, дотримуватися основ безпеки професійної діяльності та здорового способу життя (КЗ-1); Здатність до збору, обробки, збереження, продукування, передачі й аналізу професійно важливої інформації з різних джерел (КЗ-2); розробляти власну траєкторію саморозвитку(КЗ-4).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності: Володіти комплексом психологічних знань з фундаментальних та прикладних дисциплін: загальної, соціальної, вікової та педагогічної психології, психодіагностики, консультування (КП-1); Організувати і виконувати науково-психологічні дослідження певної проблеми (КП-2); Адаптувати консультативний процес до вікових особливостей, специфіки запитів клієнта та його психологічної проблематики (КЗ-3); Будувати навчальну та просвітницьку роботу в контексті вікової специфіки слухачів (КП-7); Добирати оптимальні засоби та прийоми спілкування у процесі взаємодії з клієнтом (КП-8).

Відповідно до ОП «Практична психологія» у студентів формуються такі **результати навчання:** використання базових теоретико-методологічних понять психологічної науки та практики в усіх формах професійної діяльності; здійснення професійної діяльності, спираючись на

розуміння закономірностей функціонування психічних явищ, природи та психологічної структури особистості; супровід освітнього процесу з урахуванням вікових, психічних та особистісних новоутворень; володіння діагностичним інструментарієм, дотримуючись усіх відповідних вимог до його використання; планування та здійснення експериментального дослідження і моніторингу актуальних проблем в освітньому та соціальному просторі; створення умов для встановлення, розвитку та оптимізації дитячо-батьківських відносин, враховуючи вікові та особистісні новоутворення дитини; вирішувати завдання із створення та підтримки оптимального психологічного мікроклімату в міжособистісних стосунках у сімейних, організаційних та суспільних системах; вирішення професійних завдань в рамках освітньої установи, враховуючи спрямованість та профільність її діяльності, а також специфіку контингенту; здійснення профорієнтаційної діяльності, спрямованої на вирішення завдань усвідомленого професійного вибору, аналізу наявних ресурсів, розвитку мотиваційного компоненту в структурі особистості.

У результаті вивчення даного курсу студент повинен

знати:

- ✓ зміст та складові поняття готовності дитини до навчання у школі;
- ✓ основні методи психологічного дослідження готовності дитини до навчання у школі, шляхи її корекції та проблеми, які можуть виникнути внаслідок недостатньої готовності дитини до шкільного навчання;
- ✓ методологічні, теоретичні і конкретно-методичні принципи роботи психолога з дитиною з особливими освітніми потребами,
- ✓ особливості вікового розвитку особистості;
- ✓ особливості адаптаційних процесів у педагогічному колективі.

вміти:

- ✓ визначати рівень готовності дитини до навчання у школі;
- ✓ розрізняти основні види проблем готовності дитини до навчання у школі;

- ✓ давати рекомендації батькам та педагогами з приводу готовності дитини до навчання у школі.
- ✓ надавати кваліфіковану допомогу у роботі з дитиною з особливими освітніми потребами, з дитиною, що не готова до шкільного навчання, з педагогами та батьками в умовах роботи психолога у загальноосвітньому закладі;
- ✓ використовувати практичні методи дослідження вікових особливостей розвитку особистості на різних вікових етапах;
- ✓ застосовувати практичні методи дослідження у роботі з педагогічним та батьківським колективами.

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ.

ТЕМА 1. Готовність дитини до шкільного навчання та її складові.

Визначення поняття «готовність дитини до шкільного навчання». Структура готовності дитини до навчання. Готовність дитини до шкільного навчання у вітчизняній та закордонній психології. Вікові особливості дітей старшого дошкільного віку. Поняття адаптації та дезадаптації. Основні проблеми визначення готовності дитини до шкільного навчання.

Стан здоров'я дитини старшого дошкільного віку. Рівень фізичного розвитку дитини старшого дошкільного віку. Методи оцінювання біологічної зрілості дитини.

ТЕМА 2. Особливості дослідження психологічної готовності дитини до навчання у школі

Організація психологічного обстеження дитини старшого дошкільного віку. Діагностико-прогностичний скринінг як метод діагностики готовності дитини до навчання у школі. Відставання у психічному розвитку дітей шестирічного віку.

Характеристика етапів формування пізнавальних процесів у дошкільників. Методики, які застосовуються для дослідження сприймання дитини дошкільного віку. Методики, які застосовуються для дослідження уваги дитини дошкільного віку. Методики, які застосовуються для дослідження пам'яті дитини дошкільного віку. Методики, які застосовуються для дослідження мислення дитини дошкільного віку.

Емоційний розвиток дитини старшого дошкільного віку. Формування внутрішньої позиції школяра. Емоційні порушення в старшому дошкільному та молодшому шкільному віці. Вольовий компонент готовності до навчання у школі. Методики, які застосовуються для дослідження емоційно-вольової готовності дитини до навчання у школі.

Супідрядність мотивів. Пізнавальні мотиви і соціальні мотиви. Формування внутрішньої позиції школяра. Самооцінка дитини старшого дошкільного віку. Методи, які застосовуються для дослідження самооцінки та мотиваційної готовності дитини до навчання у школі.

Соціально-психологічний компонент готовності до шкільного навчання. Структура соціально-психологічного компоненту готовності до навчання. Методи дослідження соціально-психологічної готовності дитини до навчання у школі.

ТЕМА 3. Особливості корекційно-розвиваючої роботи, що сприяє появі психологічної готовності до навчання у школі

Принципи побудови розвиваючих програм. Принципи здійснення розвиваючої роботи психолога. Напрямки розвиваючої роботи у зв'язку з різними варіантами психологічної готовності до шкільного навчання. Алгоритм розробки розвиваючої програми для дітей 6-8 років

Функції психолога, які реалізуються в процесі малювання. Типи завдань, які використовуються у малюнковій практиці. Способи використання дитиною художнього матеріалу. Основні етапи колекційного процесу з використанням методу проєктивного малювання.

Мета і принципи консультаційної роботи психолога з питань психологічної готовності до шкільного навчання. Типи консультаційної роботи та їхня специфіка. Загальне й особливе в консультуванні батьків і педагогів.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.

ТЕМА 1. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів

Сутність інклюзивного навчання. Міжнародні стандарти з прав людини у сфері освіти. Діти з особливими освітніми потребами. Офіційні засади інклюзивної освіти в Україні. Концептуальна модель використання МКФ-ДП. Статус, завдання та функції ІРЦ. Алгоритм утворення ІРЦ. Кадрове забезпечення ІРЦ. Документація ІРЦ. Міжвідомча співпраця ІРЦ. Вимоги до оснащення ІРЦ.

ТЕМА 2. Комплексна психолого-психологічна оцінка розвитку дітей від 2 до 18 років.

Методичні рекомендації щодо проведення комплексної оцінки. Характеристика, структура та рекомендації щодо застосування методик WISC-IV, LEITER-3, CONNERS-3, PEP-3, CASD. . Рекомендації щодо оцінювання мовленнєвого розвитку дитини. Рекомендації щодо оцінювання фізичного розвитку дитини. Рекомендації щодо оформлення висновку ІРЦ. Співпраця з командою психолого-педагогічного супроводу дитини. Загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з порушеннями зору. Загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з порушеннями слуху. Загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з порушеннями мовлення. Загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей з розладами аутистичного спектру. Загальні рекомендації щодо навчання і розвитку дітей із затримкою психічного розвитку.

ТЕМА 3. Батьки як ключові партнери в інклюзивному навчанні та законні представники дітей

Шляхи співпраці з батьками. Поради щодо виховання та навчання дітей. Відповідальність батьків за виховання, навчання та розвиток дітей. Правила поведінки, ігри та вправи для занять вдома. . Інформативна бесіда з батьками.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПСИХОЛОГА У ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ.

Тема 1. Предмет професійно-педагогічного спілкування.

Професійно-педагогічне спілкування як певний самостійний вид діяльності. Специфіка обміну інформації між людьми у педагогічному спілкуванні. Основні види стимуляції спілкування в педагогічному колективі.

Складові сприйняття іншої людини. Основні форми комунікації. Види педагогічного спілкування. Маніпулятивна та актуалізаторська моделі спілкування. Шляхи формування культури професійного спілкування педагогів. Педагог як суб'єкт комунікативних процесів в групі. Соціальні процеси й особистість педагога. «Я-концепція» педагога. Емоційне вигорання педагога. Педагогічна культура педагога. Комунікативна компетентність педагога та її роль у вирішенні проблем спілкування.

Адаптація як особливе явище, як процес, що відбувається водночас у різних системних вимірах. Явище деструктування особистості. Психологічні особливості адаптації до педагогічного колективу. Динаміка розвитку адаптаційних процесів. Чинники, які поглиблюють труднощі адаптаційного періоду молодих вчителів на індивідуальному рівні.

Тема 2. Соціально-психологічні явища та процеси в педагогічному колективі.

Педагогічний колектив як різновид малої групи. Механізми соціальної перцепції: ідентифікація, стереотипізація та її протилежні наслідки; атрибуція. Взаємодія учасників перцептивного процесу у ході сприйняття. Типи взаємодії у педагогічному колективі. Процеси інтеграції і диференціації в групі. Сумісність та спрацьованість.

Установки та їх вплив на взаємовідносини і взаєморозуміння. Авторитет, лідерство та керівництво як категорії, що визначають міру впливу індивіда на групу. Психологічні аспекти взаємодії керівника з підлеглими.

Соціально-психологічний клімат та психологічна атмосфера. Стереотипи поведінки чоловіків та жінок. Чоловічий і жіночий стилі спілкування. Конфлікти в педагогічній взаємодії.

Тема 3. Психолого-педагогічні умови майстерної взаємодії в педагогічному спілкуванні.

Аналіз чинників, які впливають на ситуацію взаємодії (соціальні, соціально-психологічні та індивідуально-психологічні). Аналіз основних умов попередження та подолання комунікативних бар'єрів. Активні методи групового навчання спілкуванню в педагогічному колективі. Роль соціально-психологічних тренінгів та відео-тренінгів у формуванні комунікативної готовності учасників спілкування.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. ПРАКТИЧНІ ТА ДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИ РОБОТИ ПСИХОЛОГА З РІЗНИМИ ВІКОВИМИ КАТЕГОРІЯМИ

Тема 1. Робота психолога з дитиною від народження до школи.

Вікові особливості розвитку дитини раннього віку. Практичні методи дослідження вікових особливостей розвитку особистості у ранньому віці.

Вікові особливості розвитку дитини дошкільного віку. Практичні методи дослідження вікових особливостей розвитку особистості у дошкільному віці.

Тема 2. Робота психолога з дитиною шкільного віку.

Вікові особливості розвитку дитини молодшого шкільного віку. Практичні методи дослідження вікових особливостей розвитку особистості у молодшому шкільному віці.

Вікові особливості розвитку дитини підліткового віку. Практичні методи дослідження вікових особливостей розвитку особистості у підлітковому віці.

Вікові особливості розвитку дитини старшого шкільного віку. Практичні методи дослідження вікових особливостей розвитку особистості у старшому шкільному віці.

Тема 3. Робота психолога з дорослою людиною.

Особливості розвитку особистості в період дорослості людини. Професійний шлях, професійний розвиток, професійна кар'єра, кар'єрні очікування, поняття «життєвий шлях» людини, який має певні етапи;

життєвий час особистості (теперішнє, минуле, майбутнє), взаємозв'язок та взаємовплив часових подій в життєдіяльності людини, їхній причинно-наслідковий характер зв'язку; «авторство» власного життя людини; психологічні зміни, що відбуваються у результаті розвитку людини протягом життя; закономірності психічного розвитку людини; генетичні та соціальні фактори психічного розвитку; активність як фактор розвитку; особливості розвитку людини на етапі дорослості у порівняння з дитинством; поняття психологічної зрілості дорослої людини, основні характеристики дорослості; нормативні кризи розвитку людини.

Визначення цілей та механізмів розвитку особистості. Визначення поняття цілей розвитку як процесу активної саморегуляції людини; обумовленість змісту процесу розвитку змістом цілі; проблема усвідомленості значення цілей в життєдіяльності людини; усвідомлення цілей професійного розвитку; соціальна ситуація та провідний вид діяльності як механізми психічного розвитку; професійна діяльність людини як провідна діяльність; значення професійної праці, особистісний сенс праці; ставлення до праці, мотивація трудової діяльності; професійна компетентність як результат розвитку.

Психологічні аспекти професійної діяльності особистості. визначення професійної діяльності через поняття суб'єкту, об'єкту діяльності, суб'єкт-об'єктні відносини; об'єктивні та суб'єктивні чинники, що обумовлюють ставлення до професії; поступова трансформація ставлення до професії під впливом особистісного та професійного досвіду; стадії професійного розвитку та закономірності змін професіоналізму фахівця; вимоги професії до людини, проблема відповідності вимогам; поняття професіоналізму, умови підвищення його рівня; проблема визначення особистісного сенсу професійної діяльності; вплив професійного середовища на розвиток особистісних якостей.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	Денна форма							Заочна форма					
	усього	В тому числі					усього	В тому числі					
		л	с	пр	інд	с.р		л	с	пр	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Змістовний модуль 1.													
<i>ПСИХОЛОГІЧНА ГОТОВНІСТЬ ДИТИНИ ДО НАВЧАННЯ У ШКОЛІ</i>													
Тема 1. Готовність дитини до шкільного навчання та її складові	8	2	2		2	6		2			1	10	
Тема 2. Особливості дослідження психологічної готовності дитини до навчання у школі	10	2	3		2	6		2	1		2	10	
Тема 3. Особливості корекційно-розвиваючої роботи, що сприяє появі психологічної готовності до навчання у школі	8	2	3		5	8			4		2	11	
Разом за змістовим модулем 1	43	6	8		9	20		4	5		5	31	
Змістовий модуль 2.													
<i>ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ДИТИНИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ.</i>													
Тема 4. Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-	10	2	2		2	6		2	1		1	10	

ресурсних центрів												
Тема 5. Комплексна психолого- психологічна оцінка розвитку дітей від 2 до 18 років.	8	4	3		2	6		2	1		1	10
Тема 6. Батьки як ключові партнери в інклюзивному навчанні та законні представники дітей	10	2	3		5	10			3		2	12
Разом за змістовим модулем 2	47	8	8		9	22		4	5		4	32
Усього	90	14	16		18	42	90	8	10		9	63
Змістовний модуль 3												
ОСОБЛИВОСТІ РОБОТИ ПСИХОЛОГА У ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ.												
Тема 7. Предмет професійно- педагогічного спілкування	8	2	2		2	6		2			1	10
Тема 8. Соціально- психологічні явища та процеси в педагогічному колективі.	10	2	2		2	6		2	1		2	10
Тема 9. Психолого- педагогічні умови майстерної взаємодії в педагогічному спілкуванні.	8	2	2		5	8			4		2	11
Разом за змістовим модулем 3	43	6	6		9	20		4	5		5	31

Змістовний модуль 4												
ПРАКТИЧНІ ТА ДІАГНОСТИЧНІ МЕТОДИ РОБОТИ ПСИХОЛОГА З РІЗНИМИ ВІКОВИМИ КАТЕГОРІЯМИ												
Тема 10. Робота психолога з дитиною від народження до школи.	10	2	2		2	6		2	1		1	10
Тема 11. Робота психолога з дитиною шкільного віку.	8	4	4		2	6		2	1		1	10
Тема 12. Робота психолога з дорослою людиною.	8	2	4		2	6		2	1		1	10
Разом за змістовим модулем 2	47	8	10		9	22		4	5		4	32
Усього	90	14	16		18	42	90	8	10		9	63

5. Теми семінарських занять

Назва теми	
Готовність дитини до шкільного навчання та її складові	2
Особливості дослідження психологічної готовності дитини до навчання у школі	3
Особливості корекційно-розвиваючої роботи, що сприяє появі психологічної готовності до навчання у школі	3
Організаційно-методичні засади діяльності інклюзивно-ресурсних центрів	2
Комплексна психолого-психологічна оцінка розвитку дітей від 2 до 18 років.	3
Батьки як ключові партнери в інклюзивному навчанні та законні представники дітей	3
Всього за 7 семестр	16
Предмет професійно-педагогічного спілкування	2
Соціально-психологічні явища та процеси в педагогічному колективі	2
Психолого-педагогічні умови майстерної взаємодії в педагогічному спілкуванні	2
Робота психолога з дитиною від народження до школи.	2
Робота психолога з дитиною шкільного віку.	4

Робота психолога з дорослою людиною.	4
Всього за 6 семестр	16
Разом	32

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

7. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми
1.	Здоров'я та психофізичний розвиток дитини старшого дошкільного віку
2.	Проективний малюнок - як один з методів корекційно-розвиваючої роботи з дітьми
3.	Психологічний супровід дітей з особливими освітніми потребами в умовах закладу освіти
4.	Індивідуальна програма розвитку дитини з особливими освітніми потребами
5.	Потреби і мотиви особистості як витоки її професійної активності
6.	Вивчення особливостей ціннісної системи особистості
7.	Конкуренція як фактор активізації професійної кар'єри
8.	Умови досягнення цілей професійної кар'єри

9. Індивідуальні завдання

Мета ІНДЗ – самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студентів і розвиток навичок самостійної роботи.

ІНДЗ, що пропонуються до змістових модулів, розмежовуються за складністю на три рівні:

- Завдання I рівня потребують систематизації, узагальнення або аналізу навчальної інформації (заповнення схеми або таблиці).
- Завдання II рівня орієнтовані на аргументоване висловлення власної точки зору на психологічні явища та події, що базуються на міцному засвоєнні знань з відповідної теми.
- Завдання III рівня передбачають проектування, моделювання психологічних явищ чи процесів на основі міцних теоретичних знань.

9. Методи навчання

Лекція (лекція-бесіда, лекція-дискусія). В ході лекцій за характером логіки пізнання впроваджуються аналітичний, індуктивний та дедуктивний методи. За рівнем самостійної розумової діяльності – проблемний виклад та пошуковий метод. Семінар-повідь, семінар-дискусія, семінар-диспут. Лекції, розв'язування творчих завдань, складання графічних схем, заповнення таблиць, опрацювання дискусійних питань, конспектування, написання есе, укладання глосарію.

11. Критерії оцінювання

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських занять і має на мету перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Форма проведення поточного контролю під час навчальних занять визначається викладачем, що проводить заняття. Застосовуються наступні види контролю: тестування, виконання контрольних робіт, усне опитування під час занять.

Модульний контроль проводиться наприкінці змістового модулю за рахунок аудиторних занять і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмінь, що формує цей модуль. Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних заходів.

Відпрацювання пропущених лекцій, семінарських занять здійснюється під час консультацій (якщо пропуски без поважних причин – зараховуються без балів). Невиконані з поважних причин тестові завдання виконуються під час консультацій. Результати опрацювання семінарських занять та оцінки поточного контролю (тестові задачі та індивідуальні роботи) реєструються в журналі викладача. Сума набраних балів має складати не менше 60 балів. Це відповідає мінімальній оцінці для отримання заліку (результат E за шкалою ECTS).

12. Засоби оцінювання

Під час вивчення навчальної дисципліни застосовується поточний контроль, за результатами якого (сумі отриманих балів) проставляється допуск (за фактом виконаних робіт). Поточний контроль здійснюється у формі контролю систематичності та активності роботи студентів протягом семестру під час вивчення програмного матеріалу дисципліни, зокрема: виступи та виконання тестових завдань на семінарських заняттях, виконання практичних завдань; участь в обговоренні питань з певної теми; відповіді на запитання викладача; підготовка індивідуальних науково-дослідних завдань. Формами поточного контролю є робота зі словниками, підготовки конспектів робіт, відповіді, доклади, тестування та підсумкового контролю - тестові завдання.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Модуль 2	Контроль (залік)	Загалом	Змістовий модуль 3	Змістовий модуль 4	Модуль 3	Контроль (залік)	Загалом
--------------------	--------------------	----------	------------------	---------	--------------------	--------------------	----------	------------------	---------

Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	20	50	100	Т 7	Т 8	Т 9	Т 10	Т 11	Т 12	20	50	100
5	5	5	5	5	5				5	5	5	5	5	5			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення

Виконання завдань на семінарських заняттях передбачено в аудиторії, яка обладнана комп'ютерною технікою, в якій є доступ до мережі Інтернет, проектор мультимедійний, екран, дошка настінна маркерна, наочний матеріал, тощо

15. Рекомендовані джерела інформації

Базова

1. Венгер А. Л. Психологическая готовность ребенка к школе // Вопросы психологии. - 1984. - № 4.
2. Венгер Л. А. Воспитание психологической готовности к систематическому обучению // Дошк. воспитание. - 1985. - №8.

3. Венгер А.Л., Цукерман Г.А. Психологическое обследование младших школьников. - М., 2001.
4. Вицлак Г. Способность к обучению в школе // Альманах психологических тестов. - М., 1995.
5. Вьюнова Н.И., Гайдар К.М., Темнова Л.В. Психологическая готовность ребенка к обучению в школе. - М., 2003.
6. Гильбух Ю. З., Коробко С. Л., Кондратенко Л. О. Визначення психологічної готовності дитини до шкільного навчання // Початкова школа. - 1988. - №7.
7. Головань Н. О. Вікові особливості дітей шестирічного віку та їх діагностика // Навчання і виховання шестирічних першокласників. - К., 1990.
8. Готовність дитини до навчання / Упоряд. Максименко С.Д., Максименко К.С, Главник О.П. - К.: Мікрос-СВС, 2003.
9. Готовность к школе / Под ред. И.В. Дубровиной. - М., 2001.
10. Гуткина Н.И. Психологическая готовность к школе. - СПб.: Питер, 2004.
11. Диагностико-прогностический скрининг в первых классах общеобразовательной школы // Шкільний психолог. - 2002, - №2.
12. Джон Дилео. Детский рисунок. - М., 2002.
13. Замбиявичене Э. Ф. Методика определения умственного развития детей 7-9 лет // Альманах психологических тестов. - М., 1995.
14. Інтелектуальні здібності дитини / Упоряд. Максименко С.Д., Максименко К.С, Главник О.П. - К.: Мікрос-СВС, 2003.
15. Истратова О.Н., Эксакусто Т.В. Справочник психолога начальной школы. - Ростов-на-Дону, 2003.
16. Котырло В.К. Развитие волевого поведения у дошкольников. - К., 1971.
17. Кравцова Е.Е. Психологические проблемы готовности детей к обучению в школе. - М., 1991.
18. Осипова А.А. Общая психокоррекция. - М., 2000.
19. Основи практичної психології / В.Панок та ін. - К., 1999.
20. Психолог на батьківських зборах // Бібліотека „Шкільного світу”. - К., 2003.
21. Психолог на педраді // Бібліотека „Шкільного світу”. - К., 2003.

22. *Рогов Е. И.* Настольная книга практического психолога в образовании. - М., 1996.
23. Руководство практического психолога. Готовность к школе: развивающие программы / Под ред. И.В.Дубровиной. - М., 1999.
24. *Терлецька Л.* Шкільна психодіагностика // Бібліотека „Шкільного світу”. - К., 2003.

Додаткова:

1. Адаптація дитини до школи / Упоряд. Максименко С. Д., Максименко К. С, Главник О. П. - К.: Мікрос-СВС, 2003.
2. *Барташнікова И.А., Барташников А.А.* Учись играя. - Харьков, 1997.
3. *Білан О. І., Партико Т. Б., Хома О. Є.* Методичні рекомендації для діагностики шкільної зрілості дітей 6-7 років // Український освітній журнал. Конспект. - 1994. — №1.
4. *Божович Л. И.* Проблема развития мотивационной среды ребенка // Изучение мотивации поведения детей и подростков. - М., 1972.
5. Введение в психодиагностику / Под. ред. К.М.Гуревича, Е.М.Борисовой. - М., 1997.
6. *Венгер А. Л. Венгер Л. А.* Готов ли Ваш ребенок к школе. - М.,1994.
7. *Выготский Л. С.* Мышление и речь // Собр. соч. Т.2. - М., 1982.
8. *Гальперин П. Я.* К исследованию интеллектуального развития ребенка // Вопросы психологии. - 1969. - № 1.
9. *Гільбух Ю. З. Коробко С. Л., Кондратенко Л. О,* Методика контролю психічного розвитку шестирічного першокласника // Початкова школа.- 1989.-№ 9.
10. *Гончаренко С. А., Богуславська Л. О., Кондратенко Л. О.* Оцінка готовності дітей до шкільного навчання // Психологія - школі: Збірник матеріалів Другого міжнародного науково-практичного семінару. - Рівне 16-18 січня 1997 р.